Edukacja Dziecka
nr 7 (2023)
s. 165-176
ISSN 2543-6406
LICENCJA: CC BY-NC

**Tomasz Dobrowolski**
ORCID: 0000-0002-8664-5277
Uniwersytet Pomorski w Słupsku

# Zastosowanie metod aktywizujących w wychowaniu przedszkolnym

**Streszczenie**

Wychowanie przedszkolne jest etapem, kiedy zaangażowanie dzieci w zdobywanie umiejętności i podstawowych wiadomości jest niezwykle istotne. Jedną z form dotarcia do wszystkich wychowanków jest zastosowanie różnorodnych metod, które mają za zadanie jak największe zaktywizowanie całych grup, często zróżnicowanych pod kątem rozwojowym. Metody aktywizujące odgrywają tu kluczową rolę i stanowią szkielet edukacyjny w prowadzonych zajęciach dydaktycznych.

**Słowa kluczowe:** metody aktywizujące, wychowanie przedszkolne

## Wprowadzenie

Wychowanie przedszkolne to bardzo ważny etap rozwojowy dla każdego dziecka. Istotne zmiany zachodzą w każdej sferze rozwoju, a umiejętne prowadzenie przez nauczycieli całego procesu edukacyjnego przynosi wymierne skutki. Istotne jest, aby stosować metody, które będą wzbudzały wśród dzieci większe zainteresowanie i z jak największym skutkiem włączały do aktywnego udziału w procesie kształcenia. Takie właśnie metody określa się mianem aktywizujących bądź aktywnych. Samo ich stosowanie nie wystarcza, wymagają one bowiem dużego zaangażowania nie tylko ze strony uczestników procesu edukacyjnego, ale i prowadzącego w ten sposób zajęcia nauczyciela. Głównym zadaniem pracy w ten sposób jest aktywowanie do poszukiwania, myślenia czy badania danego problemu. Każda istniejąca metoda może być aktywna, jak i bierna. Dużo zależy od pedagoga, w jakim stopniu pozwala dzieciom na samodzielność w działaniu. „Istotą metod aktywizujących jest przenoszenie akcentu z procesu nauczania na proces uczenia się, uczenie uczniów uczenia się i ponoszenia odpowiedzialności za jego efekty. Rzecz w tym, by metody te dopasować do potrzeb, możliwości i preferencji uczniów, a także w tym, by odejść od roli nauczyciela – mistrza,

nauczyciela – mentora i podjąć funkcję doradcy, trenera edukacyjnego”[1]. Stosowanie metod aktywizujących jest konieczne i wynika ze zmiany funkcji placówek oświatowych, którą jest nie tylko uczenie, ale także rozwój i kształtowanie kompetencji kluczowych.

Literatura określa się kilka form działalności człowieka, które służą rozwojowi procesów poznawczych, spośród których możemy uwzględnić indywidualną analizę doświadczeń, wymianę ich z innymi ludźmi, czy aktywne uczestnictwo w różnorodnych interakcjach. W każdej z wymienionych chodzi przede wszystkim o porządkowanie własnego doświadczenia.

Dokonując klasyfikacji metod aktywnych, przyjmuje się następujące kryteria:

1) moment czasowy – opiera się na porządkowaniu zdobytego już doświadczenia lub zdobywaniu nowego; obydwa obszary obejmują obszary: intrapsychiczny (wewnętrzne opinie, postawy, przekonania) oraz interpersonalny (sposoby wchodzenia w kontakt i relacje z innymi),
2) sfera funkcjonowania człowieka – prywatna i publiczna.

> „Metoda aktywizująca to całokształt działań grupy i prowadzącego, służących uczeniu się przez doświadczenie. Obejmuje techniki aktywizujące oraz wszelkie interwencje prowadzącego, służące realizacji właściwego toku zajęć, przeciwdziałaniu czynnikom zakłócającym tok zajęć czy pokonywaniu nieplanowanych sytuacji trudnych, związanych z funkcjonowaniem poszczególnych jednostek”[2].

Inna definicja podaje, że „metody aktywizujące to grupa metod bazujących na takich działaniach uczniów i nauczyciela, które umożliwiają aktywne uczenie się, czyli uczenie się poprzez działanie, przeżywanie poznawanie i odkrywanie”[3]. Do najważniejszych elementów metod aktywizujących możemy zaliczyć:

1) poznawanie potrzeb rozwojowych grupy,
2) formułowanie norm i zasad obowiązujących w grupie,
3) formułowanie zasad komunikacji,
4) formułowanie zasad wyboru treści tematycznych,
5) ćwiczenia,
6) interwencje podczas zakłóceń,
7) informacje zwrotną.

[1] B. Kubiczek, *Metody aktywizujące uczniów. Jak nauczyć uczniów uczenia się?*, Opole 2009, s. 75.
[2] Ibidem, s. 78.
[3] J. Stańdo, M. Spławska-Murmyło, *Metody aktywizujące w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej*, Warszawa 2017, s. 9.

Przyglądając się różnicom pomiędzy nauczaniem tradycyjnym z wykorzystaniem metod podających a nauczaniem z wykorzystaniem proponowanych metod aktywnych, można mówić o rozwoju w ramach takich zagadnień jak: podmiotowość, indywidualne potrzeby, kontrakt, odpowiedzialność, komunikacja, doświadczenie, rola nauczyciela.

Można zatem powiedzieć, że metody aktywizujące to grupa metod opartych na działalności uczniów i nauczyciela, gdzie proces uczenia się przebiega poprzez działanie, przeżywanie, poznawanie i odkrywanie. Rozwijają one w większym stopniu kompetencje społeczne (kształtują umiejętność pracy w zespole, umiejętność komunikacji, poczucie wspólnoty, szanowanie odmienności poglądów) oraz kompetencje osobiste (kreatywność, umiejętność rozwiązywania problemów, otwartość, umiejętność planowania, dążenie do celu, samodzielność, odpowiedzialność, umiejętność podejmowania decyzji). Współgrają one z metodami podającymi, które stanowią wprowadzenie do zagadnienia. Dzięki nim proces dydaktyczny jest dynamiczny.

W wielu publikacjach związanych z wykorzystywaniem metod aktywizujących w przedszkolu powtarza się przysłowie Konfucjusza: „Powiedz mi, a zapomnę, pokaż mi a zapamiętam, pozwól mi zrobić, a zrozumiem". Materiał nauczania zaprezentowany w gotowej formie aktywizuje uczestników w niewielkim stopniu i nie zawsze wpływa korzystnie na podnoszenie efektywności procesu nauczania, poprzez jego statyczny charakter. Jest to istotne, ponieważ na etapie edukacji przedszkolnej, która przygotowuje do dalszego procesu kształcenia. „[...] we wszystkich działaniach edukacyjnych wynikających z funkcji pełnionych przez przedszkole nauczyciel powinien uwzględniać aktywność dziecka, jego nieustającą potrzebę poszukiwania, odkrywania, poznawania oraz doświadczania otaczającej rzeczywistości"[4].

## Klasyfikacja metod aktywizujących

Klasyfikacja metod aktywizujących w dostępnej literaturze jest różnorodna. J. Krzyżewska wyróżniła metody aktywizujące, dzieląc je na integracyjne, hierarchizacji, twórczego rozwiązywania problemów, dyskusyjne, ewaluacyjne, grupowego podejmowania decyzji, planowania, diagnostyczne, gry dydaktyczne, metody przyśpieszonego uczenia się. K. Rau i E. Ziętkiewicz dokonały podziału omawianych metod na: burzę mózgów, mapę pojęciową, piramidę priorytetów, metodę przypadków, linię czasu,

[4] L. Wiatrowska, H. Dmochowska, *Dojrzałość szkolna dzieci a ich gotowość do nauki*, Kraków 2013, s. 135.

dyskusję dydaktyczną, metaplan, „za i przeciw", metodę projektu, symulację, poker kryterialny, gry planszowe, sesje bierz i daj, stacje zadaniowe, dramę, grupy zadaniowe.

Natomiast D. Bernacka wykazała osiem grup metod: integrujące grupę, metody (strategie) nauczania i uczenia się w małych grupach, metody podające gotowe wiadomości, metody tworzenia i definiowania pojęć, metody kreatywnego rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji, metody hierarchizacji pojęć i rozwiązań, metody eksponujące oraz metody praktycznego działania"[5].

Warto również przyjrzeć się innej klasyfikacją A. Klimowicz, gdzie dokonała podziału metod na: dyskusję, wchodzenie w rolę, analizowania i rozwiązywania problemów, uczenia się w małych grupach, projekt, stacje zadaniowe, portfolio, wizualizację. Z przedstawionych powyżej klasyfikacji nasuwa się wniosek, że nazwy metody powtarzają się. Różni aktorzy określają je mianem metod, bądź umieszczają niektóre metody w formie technik do przyjętego przez siebie podziału.

W pracy nauczyciela przedszkola oprócz wspomnianych metod i dostosowanych do nich technik wykorzystuje się bardzo często metody: Weroniki Sherborne, Rudolfa Labana czy Marty Boganowicz.

Metodę Dobrego Startu, Marta Bogdanowicz opracowana na bazie francuskiej metody Bon Depart. Jej głównym celem jest usprawnienie i zintegrowanie działania psychiki i motoryki. Opiera się ona przede wszystkim na usprawnianiu funkcji wzrokowych, słuchowych oraz dotykowo-kinestetyczno-ruchowych oraz ich wzajemnej integracji. Przygotowuje dzieci do podjęcia nauki w szkole, zwłaszcza w kontekście przygotowania do nauki czytania i pisania. Koryguje dysfunkcje percepcji wzrokowej i słuchowej, zaburzenia motoryki, integracji sensorycznej, zaburzenia w orientacji w schemacie ciała i przestrzeni. Pobudza motywację dziecka, jego twórczość, dojrzałość społeczną. Usprawnia procesy poznawcze. Zajęcia prowadzone tą metodą dzielą się na trzy etapy:

1) zajęcia wprowadzające – ćwiczenia orientacyjno-porządkowe, ćwiczenia w orientacji ciała, nauka piosenki i zabawa „zagadki językowe" w celu rozwijania kompetencji językowych,
2) zajęcia właściwe – dzielą się na ćwiczenia ruchowe, ruchowo-słuchowe oraz ruchowo-słuchowo-wzrokowe; ćwiczenia ruchowe, to zabawy ruchowe do treści piosenki, rozpoczynające się od ruchów całego ciała (motoryki dużej), aby stopniowo przejść do ruchów precyzyjnych (motoryki małej), ćwiczenia ruchowo-słuchowe angażują analizator kinestetyczny i słuchowy; ćwiczenia

[5] U. Ordon, *Wykorzystanie metod aktywizujących przez nauczycieli przedszkoli i klas I-III – raport z badań*, „Edukacja Elementarna" 2015, nr 37, s. 133.

ruchowo-słuchowo-wzrokowe koncentrują się na odtwarzaniu ruchem wzorów graficznych (figur geometrycznych lub liter) w rytm jednocześnie śpiewanej piosenki,

3) zajęcia końcowe – ćwiczenia relaksacyjne, wyciszające i wokalno-rytmiczne.

„Metodą, która daje dobre efekty w stymulowaniu rozwoju fizycznego, umysłowego i psychicznego jest metoda opracowana przez Weronikę Sherborne. [...] Metoda Ruchu Rozwijającego nawiązuje do wczesnodziecięcych doświadczeń człowieka, wykorzystując dotyk, ruch oraz wzajemne relacje fizyczne, emocjonalne i społeczne do rozszerzenia świadomości samego siebie i pogłębienia kontaktu z innymi ludźmi, uczy empatii”[6].

Aktywność ruchowa dziecka wpływa korzystnie na każdy element jego rozwoju od motorycznego po emocjonalno-społeczny. W sferze biologicznej wpływa niezwykle korzystnie na kształtowanie zdrowej, sprawnej fizycznie i odpornej na negatywne wpływy środowisk jednostkę poprzez doskonalenie funkcjonowania poszczególnych układów i narządów. W rozwoju psychicznym i społecznym oddziałuje na kształtowanie się rozmaitych cech potrzebnych człowiekowi w życiu dorosłym (równowaga emocjonalna, odporność na stres, umiejętność adaptacji, poczucie odpowiedzialności, samodyscyplinę, wytrwałość, przestrzeganie norm społecznych). W sferze poznawczej odpowiada za doskonalenie spostrzegania wzrokowego, doświadczeń ruchowych statycznych i dynamicznych, kształtuje wyobraźnię przestrzenną, sprzyja rozumowaniu pojęcia czasu, a także wykształca umiejętności analizy i syntezy wzrokowej, stosunków przestrzennych i ilościowych.

Metoda Ruchu Rozwijającego wspomaga głównie rozwój dziecka w sferze fizycznej oraz w rozwoju osobowości. W kwestii rozwoju fizycznego dzieci doświadczają własnego ciała, uczą się świadomie używać całego ciała i kontrolować je na wiele różnych sposobów w trakcie aktywności ruchowych, poszerzają swoje możliwości ruchowe.

W ramach rozwoju osobowości nabierają silniejszego poczucia własnej tożsamości, własnych możliwości, uczą się podejmować inicjatywę oraz umiejętnie wykorzystywać własne pomysły, uczą się empatii, komunikacji, skupiania uwagi na podejmowanych czynnościach, doświadczają poczucia satysfakcji z własnych dokonań.

Dla Weroniki Sherborne podstawą do opracowania własnej metody była metoda gimnastyki twórczej Rudolfa Labana, określana mianem metody inspiracji ruchowej. „Zgodnie z tą koncepcją ćwiczenia gimnastyczne powinny przybierać formę zadań otwartych, które zapewniają duży margines swobody, możliwość decydowania

[6] B. Szarflik, *Metoda ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne w stymulowaniu rozwoju dzieci u progu startu szkolnego*, „Nauczyciel i Szkoła” 2006, nr 3-4 (32-33), s. 204-218.

o sposobie wykonania ruchu i tym samym wyrażania swej indywidualności"[7]. Zasady prowadzenia zajęć przedstawiają się następująco:

1) każdy uczestnik wykonuje ćwiczenia ruchowe na swój własny sposób, z tym że pokaz wykonania zadania jest niezbędny,
2) grupa ustawiona jest luźno, a pozycja wyjściowa do ćwiczeń dowolna dla każdego dziecka,
3) ćwiczeniom może towarzyszyć rytm i muzyka, 4) tematyka koncentruje się wokół wyczucia własnego ciała, wyczucia ciężaru i czasu, wyczucia przestrzeni, doskonalenia płynności ruchów i wyczucia ciężaru ciała w przestrzeni i czasie, adaptacji ruchów własnych do ruchów partnera i grupy.

Wiele dokonań naukowych potwierdza, że najskuteczniejszymi metodami pracy z dziećmi, zwłaszcza w wieku przedszkolnym, są metody aktywizujące. To dzięki nim dziecko uczestnicząc w zabawie może jednocześnie doświadczać i przeżywać. Współcześnie edukacja przedszkolna kładzie nacisk na podmiotowe traktowanie dziecka, jako partnera w procesie, któremu nauczyciel pomaga w indywidualnym rozwoju. Dorosły staje się przewodnikiem, a jego działania powinny skupiać się na wychowaniu oraz prawidłowym i wszechstronnym rozwoju. Do najważniejszych korzyści z zajęć prowadzonych zajęć w formach aktywnych można zaliczyć:

1) brak oczekiwania na gotowe rozwiązania,
2) przyjemność z poszukiwania rozwiązań,
3) nauka pracy „małymi kroczkami",
4) kształtowanie umiejętności koncentracji,
5) kreatywność,
6) umiejętność zadawania pytań,
7) postrzeganie polisensoryczne,
8) kształtowanie umiejętności obserwacji, zauważania szczegółów
9) łatwość odczytywania komunikatów pozawerbalnych,
10) wyrażanie siebie poprzez taniec, słowo, postawę
11) samodzielność,
12) wzmacnianie poczucia pewności siebie,
13) nauka pracy zespołowej,
14) kształtowanie odczuwania empatii,
15) umiejętność komunikowania się.

[7] M. Bogdanowicz, B. Kisiel, M. Przasnyska, *Metoda Weroniki Sherborne w terapii i wspomaganiu rozwoju dziecka*, 2004, s. 30.

„Dzieci uczestniczące w takich zajęciach, w wolnym czasie chętnie sięgają po łamigłówki, tangramy, puzzle T, tantrixy czy też gry zręcznościowe. […] wyzwalanie kreatywności metodami aktywizującymi nie pozwala popaść w rutynę. Dzieci, a za chwilę młodzież, będą dostrzegać potrzebę przejawiania inicjatywy, angażowania się w realizację projektów, poszukiwania alternatywnych rozwiązań”[8].

## Drama jako metoda aktywizująca dzieci w wieku przedszkolnym

Jedną z najlepiej sprawdzających się metod jest drama. Wymaga ona zwrócenia uwagi nauczyciela na te cechy, które pozwolą rozwijać całościowo osobowość dziecka. „Można powiedzieć, że to typ zajęć, w których wykonywanie zadań opiera się na budowaniu granicy między fikcją i rzeczywistością, w jakiej dziecko uczestniczy przez bycie w roli. Tworzenie fikcji oraz odnajdywanie w niej sposobów na rozwiązanie postawionego zadania przyczyniają się do uruchomienia mechanizmów angażujących dziecko całościowo, tzn. włączających do działania jednocześnie jego emocje, sprawność fizyczną, odczucie ciała, procesy poznawcze […] wolę działania, nawyki czy postawy”[9].

Główny sens stanowi poszukiwanie drogi do rozwiązania problemu, wykonania zadania, zaś przestrzeń określa granica między rzeczywistością, a fikcją. Przechodzenie pomiędzy dwoma światami wpływa z kolei na kształtowanie kreatywności u dziecka. W związku z przenikaniem się charakteru rzeczywistości i iluzji, metoda ta staje się niezwykle atrakcyjna dla dzieci etapu wychowania przedszkolnego. Do podstawowych elementów dramy zaliczamy:

- rolę – stanowi podstawowy element, umożliwia budowanie przestrzeni; dzieci nie grają ról, lecz są w rolach, co angażuje je całkowicie; rola proponowana dziecku, ma mieć jasno określone cechy, istotne dla problemu, który dziecko będzie rozwiązywało;
- napięcie-konflikt – element nadający dynamikę, powinien być zawarty w określeniu roli;
- symbol – implikuje uogólnienia będące wynikiem doświadczeń indywidualnych oraz kulturowych z kręgu, w którym uczestnik dramy dorasta; może mieć postać przedmiotu, znaku, postaci jednostkowej;
- rytuał – rozumiany jest jako ceremonia, sposób działania, któremu towarzyszy poczucie odmienności, wyjątkowości, niepowtarzalności i wzniosłości; emocje

[8] K. Dmitruk-Sierocińska, *Znaczenie aktywności i metod aktywizujących w edukacji zintegrowanej*, „Edukacja Elementarna” 2015, nr 37, s. 35.

[9] M. Królica, *Drama i happening w edukacji przedszkolnej*, Kraków 2006, s. 12.

te rodzą w uczestnikach dramy świadomość siebie w relacjach z innymi, ze światem zewnętrznym;
- przypowieść – pełni funkcje terapeutyczne;
- czas – jest trudny do dostrzeżenia, gdyż tkwi w rozwinięciu dramy i zmienia swój bieg, zakres, charakter;
- dzielenie władzy – obejmuje wszelkie odczucia, przeżycia, pomysły, które podlegają zmianie, autoweryfikacji;
- znak i rekwizyt – ich znaczenie zawiera się w sile przeniesienia świata wewnętrznego do świata zewnętrznego;
- dar – nauczyciel i dziecko obdarowują siebie wzajemnie pomysłami, uzewnętrznianiem własnych potrzeb, lęków, wolnością, pomocą, co umożliwia nawiązanie więzi[10].

Drama, jak każda metoda, ma swoje techniki, wśród których wyróżniamy:
- ćwiczenia zmysłów,
- rozmowę – wywiad,
- rysunek,
- rzeźbę,
- scenka pantomimiczna,
- scenka improwizowana,
- film, stop-klatka.

Ćwiczenia zmysłów w dużej mierze pozwalają dzieciom doskonalić poszczególne zmysły, różnicować ich wrażliwość, przede wszystkim rozwijać świadomość na temat ich roli i znaczenia ich odgrywania w życiu codziennym. Rozmowa natomiast kształtuje umiejętności komunikowania się w dwóch aspektach: artykulacyjnym i semantycznym; pozwala dziecku zetknąć się z rozmówcą; rozwija emocje i uczucie towarzyszące w kontaktach z innymi. Rzeźba to technika oparta na znakach dramy. Odnosi się do doświadczeń związanych z manipulowania własnym ciałem, możliwościami ruchowymi, utożsamia się z wyczuciem przestrzeni. Natomiast scenka pantomimiczna opiera się na wykorzystaniu ruchu, który staje się środkiem wyrazu dla fabuły. Scenka improwizowana jest najbardziej złożoną techniką, wykorzystującą jednocześnie wszystkie znaki dramy. Film to również technika złożona. Rozwija się podczas powstawania fabuły i dołącza elementy typowe dla filmu – ciąg klatek, który można przyspieszyć, zwolnić, cofnąć, co ma na celu analizę fabuły, refleksję nad problemem, konfliktem. Wielu z wymienionych technik nie zastosujemy w przedszkolu, ze względu na niski poziom rozwoju

[10] Ibidem, s. 14.

określonych umiejętności dzieci oraz brak gotowości do zrozumienia ich sensu. Pozwalają one jednak intensyfikować proces wspierania rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym.

W literaturze wyróżnia się cztery typy dramy: ćwiczenia, gry dramowe, teatr i dramę właściwą. W przedszkolu najpopularniejsze i najbardziej efektywne z uwagi na walory edukacyjne wydają się ćwiczenia (jako rozluźniające, wprawki uwrażliwiające zmysły, gry prowadzone w parach lub małych grupach przygotowujące do wejścia w rolę, pobudzające, ćwiczenia w układaniu opowiadań, rysowaniu, śpiewaniu własnych i cudzych piosenek) oraz gry dramowe (oparte głównie na improwizacji, byciu w danej roli, stworzonej na potrzeby omawianych problemów). Nie oznacza to, że nie można stosować wśród wychowanków dramy właściwej. Wymaga to jednak wysiłku koncepcyjnego nauczyciela, znajomości uczestników i wytężonej uwagi podczas pracy. Warto wspomnieć, że do głównych funkcji dramy zalicza się funkcję diagnostyczną, wychowawczą, kształcącą, terapeutyczną, kreatywną, stymulującą i rozrywkową, które w sposób naturalny wpisują się w proces nauczania w oparciu o podstawę programową wychowania przedszkolnego.

Każdy z elementów dramy może przynieść określone skutki w rozwoju jej uczestników. Pierwszym z nich jest stymulowanie procesów poznawczych. Dzięki dramie kształtuje się pamięć, uwaga, wyobraźnia, myślenie. „Drama, operując napięciem-konfliktem jako istotnym elementem strukturalnym i stymulując procesy poznawcze, rozwija uczucia intelektualne, takie jak: ciekawość, zainteresowanie, zadowolenie z poznania czegoś nowego, z pokonania problemu”[11]. Bycie w roli oraz fabuła przyczyniają się do rozbudowania uczuć moralno-społecznych – życzliwości, tolerancji, braterstwa, patriotyzmu. Ponadto dziecko przyswaja również normy społeczne. Doświadcza palety uczuć od radości, przyjaźni, miłości po niezadowolenie, złość czy strach. Wszystkie powyżej opisane wartości dramy samej w sobie potwierdzają, że powinna być ona jedną z najczęściej stosowanych metod w pracy z dziećmi.

## Z doświadczeń własnych – zastosowanie dramy w formie oddziaływań terapeutycznych

Jedną z form, kiedy stosowana jest drama, są scenki improwizowane z elementami bajki kreatywnej. Właśnie tego typu zajęcia stosowane w ramach spotkań przedszkolnego talerzyku znajdują duże zaangażowanie wychowanków. Tego typu działalność doskonalone sprawdza się w grupach ogólnodostępnych, integracyjnych i specjalnych. Dzięki

[11] Ibidem, s. 35.

różnym możliwym rozwiązaniom każdy uczestnik przedstawienia może poczuć się aktorem, prezentując swoje rozwiązanie, co sprzyja budowaniu poczucia przynależności do grupy. W grupach integracyjnych i specjalnych obcowanie ze sztuką pozytywnie wpływa na rozwój procesów poznawczych. Głównym założeniem stosowanych działań jest odgrywanie przez nauczycieli scenek z przerwami na właściwe rozwiązania, w które na żywo włączają się dzieci. Celem takich spotkań jest rozwijanie możliwości artystycznych dziecka poprzez wzbudzanie zainteresowań sztuką, kształcenie umiejętności jej odbioru i tworzenia w zakresie aktywności plastycznej, muzycznej i teatralnej. Do celów szczegółowych takich oddziaływań na pewno można zaliczyć:

- zaspokajanie potrzeb natury emocjonalnej,
- wyrabianie potrzeb społecznych,
- stymulowanie rozwoju i inspirowania twórczego działań dzieci,
- uwrażliwienie na piękno słowa mówionego,
- rozwijanie logicznego myślenia, poprzez kształtowanie pojęć,
- wytwarzanie pozytywnych relacji i postaw na właściwym dla dziecka etapie rozwoju,
- rozwijanie umiejętności przedstawiania poznanych utworów za pomocą gestu, mimiki, ruchu,
- wdrażanie do posługiwania się mową, poprawną pod względem gramatycznym i fleksyjnym,
- rozwijanie zainteresowań czytelniczych, jako źródła wiedzy i przeżyć,
- rozwijanie umiejętności operowania głosem pod względem intonacyjnym,
- nabywanie doświadczeń, zarówno w sposób werbalny, jak i niewerbalny.

W ramach metod przyjęto:

- metody słowne – swobodna rozmowa, dialog, opis, pogadankę, słuchanie czytanych baśni, legend, bajek, opowiadanie treści utworów,
- metody aktywizujące – drama, pedagogika zabawy, gry i zabawy integracyjne, aktywność ruchowa,

Zaś w ramach form realizacji:

- inscenizowanie ruchem wierszy, piosenek, bajek, opowiadań, baśni,
- zabawy naśladowcze,
- zabawy tematyczne,
- zabawy z elementami dramy i pantomimy,
- udział dzieci w spektaklach i widowiskach teatralnych,
- zabawy z wykorzystaniem magicznych sztuczek.

Zadania główne przyjęte w ramach programu:

- uczestniczenie w zabawach pantomimicznych z elementami dramy,
- oglądanie przedstawień teatralnych w przedszkolu oraz w innych miejscach,
- wyjazd do teatru,
- poznawanie wystroju teatru oraz ludzi tam pracujących,
- oglądanie przedstawień teatralnych w wykonaniu innych przedszkolaków, nauczycieli, rodziców,
- uczestniczenie w zabawach ruchowo-naśladowczych,
- wykonywanie ćwiczeń dykcyjnych, ćwiczących wyrazistość i intonację wypowiedzi,
- przygotowywanie przedstawień poprzez przydzielanie ról, przygotowanie scenografii i akcesoriów,
- zorganizowanie warsztatu teatralnego z zaproszonym gościem,
- zorganizowanie przeglądu teatralnego,
- zorganizowanie warsztatów kukiełkowych dla chętnych rodziców i dzieci,
- włączanie do współpracy rodziców i personelu przedszkolnego w zakresie wykonywania strojów i elementów scenografii.

## Zakończenie

Pobudzanie aktywności dzieci w procesie edukacyjnym jest niezwykle ważne w kształtowaniu właściwych postaw i zdobywaniu doświadczeń poprzez działanie. Obcowanie ze sobą i stosowanie metod, które sprzyjają dużej aktywności wychowanków, to jedna ze składowych zajęć przedszkolnych. Metody aktywizujące zatem mają bardzo duże zastosowanie na tym etapie edukacji. Każda chwila z dużym zaangażowaniem dziecka to niezwykle ważny element nabywania nowych umiejętności i zdobywania wiadomości. Niezwykle trudna wielopoziomowość nauczania przy stosowaniu metod aktywizujących okazuje się łatwiejsza do zrealizowania. Wpływa to pozytywnie na pobudzaniu motywacji wśród dzieci, kształtuje ich osobowość i rozwija pozytywne relacje w pracy indywidualnej, zbiorowej oraz grupowej.

**Bibliografia**

1. Bogdanowicz M., Kisiel B., Przasnyska M, *Metoda Weroniki Sherborne w terapii i wspomaganiu rozwoju dziecka*, WSiP 2004.
2. Dmitruk-Sierocińska K., *Znaczenie aktywności i metod aktywizujących w edukacji zintegrowanej*, „Edukacja elementarna" 2015, nr 37, s. 29-40.
3. Królica M., *Drama i happening w edukacji przedszkolnej*, Kraków 2006.
4. Kubiczek B., *Metody aktywizujące uczniów. Jak nauczyć uczniów uczenia się?*, Opole 2009,
5. Ordon U., *Wykorzystanie metod aktywizujących przez nauczycieli przedszkoli i klas I-III – raport z badań*, „Edukacja Elementarna" 2015, nr 37, s. 129-144.
6. Stańdo J., Spławska-Murmyło M., *Metody aktywizujące w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej*, Warszawa 2017.
7. Szarflik B., *Metoda ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne w stymulowaniu rozwoju dzieci u progu startu szkolnego*, „Nauczyciel i Szkoła" 2006, nr 3-4 (32-33), 204-218.
8. Wiatrowska L., Dmochowska H., *Dojrzałość szkolna dzieci a ich gotowość do nauki*, Kraków 2013.

**The use of activating methods in preschool education**

**Abstract**

Preschool education is a stage when children's involvement in acquiring skills and basic knowledge is extremely important. One way to reach all pupils is to use various methods that are intended to activate entire groups, often diversified in terms of development, as much as possible. Activating methods play a key role here and constitute an educational framework in teaching classes.

**Keywords:** activating methods, preschool education